

בְּשֵׁם ה', אֵל עוֹלָם (בראשית כא, לג).

אז לא-אבוש בהביטי, אל-כל-מצותיך (תהילים קיט, ו).

הקדמה

א. כל המצוות שנתנו לו למשה בסיני בפרושן נתנו, שנאמר "ואתנה לך את-לחת האבן, והתורה והמצוה" (שמות כד, יב): "תורה", זו תורה שבכתב; ו"מצוה", זה פרושה. וצונו לעשות התורה, על פי המצוה. ומצוה זו, היא הנקראת תורה שבעל פה.

ב. כל התורה כתבה משה רבנו קדם שימות, בכתב ידו. ונתן ספר לכל שבט ושבט; וספר אחד נתנהו בארון לעד, שנאמר "לקח, את ספר התורה הזה, ושמתם אתו, מצד ארון ברית-ה' אליהם; והיה-שם בך, לעד" (דברים לא, כו).

ג. והמצוה, שהיא פרוש התורה לא כתבה; אלא צוה בה לזקנים וליהושוע ולשאר כל ישראל, שנאמר "את כל-הדבר, אשר אנכי מצוה אתכם אתו תשמרו, לעשות...". (דברים יג, א). ומפני זה נקראת תורה שבעל פה.

ד. אף על פי שלא נכתבה תורה שבעל פה, למדה משה רבנו כלה בבית דינו לשבעים זקנים; ואלעזר ופינחס ויהושוע, שלשתן קבלו ממשה. וליהושוע שהוא תלמידו שלמשה רבנו, מסר תורה שבעל פה וצוהו עליה; וכן יהושוע, כל ימי חייו למד על פה.

ה. וזקנים רבים קבלו מיהושוע, וקבל עלי מן הזקנים ומפינחס; ושמואל קבל מעלי ובית דינו, ודויד קבל משמואל ובית דינו. ואחיה השילוני, מיוצאי מצרים היה ולוי היה, ושמע ממשה, והיה קטן בימי משה; והוא קבל מדויד ובית דינו.

ו. אליהו קבל מאחיה השילוני ובית דינו, ואלישע קבל מאליהו ובית דינו, ויהוידע הכוהן קבל מאלישע ובית דינו, וזכריהו קבל מיהוידע ובית דינו, והושע קבל מזכריה ובית דינו, ועמוס קבל מהושע ובית דינו, וישעיהו קבל מעמוס ובית דינו, ומיכה קבל מישעיה ובית דינו, ויואל קבל ממיכה ובית דינו, ונחום קבל מיואל ובית דינו, ויחזקאל קבל מנחום ובית דינו, וצפניה קבל מחזקאל ובית דינו, וירמיה קבל מצפניה ובית דינו, וברוך בן נריה קבל מירמיה ובית דינו, ועזרא ובית דינו קבלו מברוך ובית דינו.

ז. בית דינו שלעזרא, הם הנקראין אנשי כנסת הגדולה. והם חגי זכריה ומלאכי, ודניאל חנניה מישאל ועזריה, ונחמיה בן חכליה, ומרדכי, וזרבל; והרבה חכמים עמם, תשלום מאה ועשרים זקנים. האחרון מהם הוא שמעון הצדיק, והוא היה מכלל המאה ועשרים, וקבל תורה שבעל פה מכלן; והוא היה כוהן גדול, אחר עזרא.

ח. אנטיגנוס איש שוכו ובית דינו קבלו משמעון הצדיק ובית דינו, ויוסף בן יועזר איש צרדה ויוסף בן יוחנן איש ירושלים ובית דינם קבלו מאנטיגנוס ובית דינו, ויהושוע בן פרחיה ונתאי הארכלי ובית דינם קבלו מיוסף ויוסף ובית דינם, ויהודה בן טבאי ושמעון בן שטח ובית דינם קבלו מיהושוע ונתאי ובית דינם. שמעיה ואבטליון גרי הצדק ובית דינם קבלו מיהודה ושמעון ובית דינם. והלל ושמאי ובית דינם קבלו משמעיה ואבטליון ובית דינם. ורבן יוחנן בן זכאי ורבן שמעון בנו שלהלל קבלו מהלל ובית דינו.

ט. חמשה תלמידים היו לו לרבן יוחנן בן זכאי, והם גדולי החכמים שקבלו ממנו; ואלו הם רבי אלעזר הגדול, ורבי יהושוע, ורבי יוסי הכוהן, ורבי שמעון בן נתנאל, ורבי אלעזר בן ערך. ורבי עקיבה

בן יוסף קבל מרבי אליעזר הגדול, ויוסף אביו גר צדק היה. ורבי ישמעאל ורבי מאיר בן גר הצדק קבלו מרבי עקיבה, וגם קבל רבי מאיר וחבריו מרבי ישמעאל.

י. חבריו של רבי מאיר הם רבי יהודה, ורבי יוסי, ורבי שמעון, ורבי נחמיה, ורבי אלעזר בן שמוע, ורבי יוחנן הסנדלר, ושמעון בן עזאי, ורבי חנניה בן תרדיון. וכן קבלו חבריו של רבי עקיבה מרבי אליעזר הגדול; וחבריו של רבי עקיבה הם רבי טרפון רבו של רבי יוסי הגלילי, ורבי שמעון בן אלעזר, ורבי יוחנן בן נורי.

יא. רבן גמליאל הזקן קבל מרבן שמעון אביו, בנו שלהלל; ורבן שמעון בנו קבל ממנו, ורבן גמליאל בנו קבל ממנו, ורבן שמעון בנו קבל ממנו. ורבי יהודה בנו של רבן שמעון, זה הוא הנקרא רבנו הקדוש, והוא קבל מאביו, ומרבי אלעזר בן שמוע ומרבי שמעון חברו.

יב. רבנו הקדוש חבר המשנה. ומימות משה ועד רבנו הקדוש, לא חברו חבור שמלמדין אותו ברבים בתורה שבעל פה; אלא בכל דור ודור, ראש בית דין או נביא שיהיה באותו הדור, כותב לעצמו זכרון בשמועות ששמע מרבותיו, והוא מלמד על פה ברבים.

יג. וכן כל אחד ואחד כותב לעצמו כפי כוחו, מבאור התורה ומהלכותיה כמו ששמע, ומדברים שנתחדשו בכל דור ודור, בדינים שלא למדום מפי השמועה אלא במדה משלוש עשרה מדות והספיקו עליהן בית דין הגדול. וכן היה הדבר תמיד, עד רבנו הקדוש.

יד. והוא קבץ כל השמועות וכל הדינים וכל הבאורין והפרושין ששמעו ממשנה רבנו, ושלמדו בית דין של כל דור ודור, בכל התורה כלה; וחבר מהכל ספר המשנה. ושננו ברבים, ונגלה לכל ישראל; וכתבוהו כלם, ורצו בכל מקום, כדי שלא תשתכח תורה שבעל פה מישראל.

טו. ולמה עשה רבנו הקדוש כך, ולא הניח הדבר כמות שהיה לפי שראה שהתלמידים מתמעטים והולכים, והצרות מתחדשות ובאות, וממלכת הרשעה פושטת בעולם ומתגברת, וישראל מתגלגלים והולכים לקצוות: חבר חבור אחד להיות ביד כלם, כדי שילמדוהו במהרה ולא ישכח; וישב כל ימיו הוא ובית דינו, ולמד המשנה ברבים.

טז. ואלו הם גדולי החכמים שהיו בבית דינו של רבנו הקדוש וקבלו ממנו שמעון וגמליאל בניו, ורבי אפס, ורבי חנניה בן חמא, ורבי חיא, ורב, ורבי ינאי, ובר קפרא, ושמואל, ורבי יוחנן, ורבי הושעיה. אלו הם הגדולים שקבלו ממנו, ועמהם אלפים ורכבות משאר החכמים.

יז. אף על פי שאלו האחד עשר קבלו מרבנו הקדוש ועמדו במדרשו, רבי יוחנן קטן היה ואחר כך היה תלמיד לרבי ינאי וקבל ממנו תורה. וכן רב קבל מרבי ינאי; ושמואל קבל מרבי חנניה בן חמא.

יח. רב חבר ספרא וספרי לבאר ולהודיע עיקרי המשנה, ורבי חיא חבר התוספתא לבאר עניני המשנה. וכן רבי הושעיה ובר קפרא חברו ברייתות לבאר דברי המשנה, ורבי יוחנן חבר התלמוד הירושלמי בארץ ישראל אחר חרבן הבית בקרוב משלוש מאות שנה.

יט. ומגדולי החכמים שקבלו מרב ושמואל רב הונא, ורב יהודה, ורב נחמן, ורב כהנא; ומגדולי החכמים שקבלו מרבי יוחנן רבה בר רב חנה, ורבי אמי, ורבי אסי, ורב דימי, וראבון.

כ. ומכלל החכמים שקבלו מרב הונא ומרב יהודה, רבה ורב יוסף.

ומכלל החכמים שקבלו מרבה ורב יוסף, אביי ורבא ; ושניהם קבלו גם מרב נחמן. ומכלל החכמים שקבלו מרבא, רב אשי ורבינא ; ומר בר רב אשי קבל מאביו ומרבינא.

כא. נמצא מרב אשי עד משה רבנו ארבעים איש, ואלו הן : (א) רב אשי, (ב) מרבא, (ג) מרבה, (ד) מרב הונא, (ה) מרבי יוחנן ורב ושמואל, (ו) מרבנו הקדוש, (ז) מרבן שמעון אביו, (ח) מרבן גמליאל אביו, (ט) מרבן שמעון אביו, (י) מרבן גמליאל הזקן אביו, (יא) מרבן שמעון אביו, (יב) מהלל אביו ושמאי, (יג) משמעיה ואבטליון, (יד) מיהודה ושמעון, (טו) מיהושוע ונתאי, (טז) מיוסף ויוסף, (יז) מאנטיגנוס, (יח) משמעון הצדיק, (יט) מעזרא, (כ) מברוך, (כא) מירמיה, (כב) מצפניה, (כג) מחבקוק, (כד) מנחום, (כה) מיואל, (כו) ממכיה, (כז) מישעיה, (כח) מעמוס, (כט) מהושע, (ל) מזכריה, (לא) מיהודע, (לב) מאלישע, (לג) מאליהו, (לד) מאחיה, (לה) מדויד, (לו) משמואל, (לז) מעלי, (לח) מפניחס, (לט) מיהושוע, (מ) ממשה רבנו רבן שלכל הנביאים, מעם ה' אלהי ישראל.

כב. כל אלו החכמים הנזכרים, הם גדולי הדורות מהם ראשי ישיבות, ומהם ראשי גליות, ומהם מסנהדרי גדולה. ועמהם בכל דור ודור, אלפים ורבבות ששמעו מהם ועמהם.

כג. רבינא ורב אשי, הם סוף חכמי התלמוד ; ורב אשי הוא שחבר התלמוד הבבלי בארץ שנער, אחר שחבר רבי יוחנן התלמוד הירושלמי בכמו מאה שנה.

כד. וענין שני התלמודין הוא פרוש דברי המשנה ובאור עמוקותיה, ודברים שנתחדשו בכל בית דין ובית דין מימות רבנו הקדוש ועד חבור התלמוד. ומשני התלמודין, ומן התוספתא, ומספרא ומספרי, ומן התוספות מכלם יתבאר האסור והמתר, והטמא והטהור, והחייב והפטור, והכשר והפסול, כמו שהעתיקו איש מפי איש מפי משה מסיני.

כה. גם יתבאר מהם דברים שגזרו חכמים ונביאים שבכל דור ודור, לעשות סג לתורה, כמו ששמעו ממשה בפרוש "ושמרתם את-משמרת" (ויקרא יח,ל), שאמר עשו משמרת למשמרת.

כו. וכן יתבאר מהם המנהגות והתקנות שהתקינו או שנהגו בכל דור ודור, כמו שראו בית דין שלאותו הדור, לפי שאסור לסור מהם, שנאמר "לא תסור, מכל הדבר אשר-גידו לך ימין ושמאל" (ראה דברים יז,יא).

כז. וכן משפטים ודינין פלאיים שלא קבלו אותן ממשנה, ודנו בהן בית דין הגדול שלאותו הדור במדות שהתורה נדרשת בהן, ופסקו אותן הזקנים, וגמרו שהדין כן הוא. הפל חבר רב אשי בתלמוד, מימות משה ועד ימיו.

כח. וחברו חכמי משנה חבורין אחרים, לפרש דברי התורה : רבי הושעיה תלמידו שלרבנו הקדוש, חבר באור ספר בראשית. ורבי ישמעאל פרש מאלה שמות עד סוף התורה, והוא הנקרא מכלתא ; וכן רבי עקיבה חבר מכלתא. וחכמים אחרים אחריהם חברו מדרשות. והכל חבר קדם התלמוד הבבלי.

כט. נמצא רבינא ורב אשי וחבריהם, סוף גדולי חכמי ישראל המעתיקים תורה שבעל פה, ושגזרו גזרות והתקינו תקנות והנהיגו מנהגות ופשטו גזרותם ותקנותם ומנהגותם בכל ישראל, בכל מקומות מושבותיהם.

ל. ואחר בית דינו שלרב אשי, שחבר התלמוד בימי בנו וגמרו, נתפזרו ישראל בכל הארצות פזור יתר, והגיעו לקצוות ולאיים הרחוקים ;

ורבֹּתָהּ קִטְטָה בַּעוֹלָם, וְנִשְׁתַּבְּשׁוּ הַדְּרָכִים בְּגִיסוֹת. וְנִתְמַעַט תִּלְמוּד תּוֹרָה, וְלֹא נִתְכַּנְסוּ יִשְׂרָאֵל לִלְמֹד בִּישִׁיבוּתֵיהֶם אֲלֵפִים וּרְבֻבוֹת כְּמוֹ שֶׁהָיוּ מִקֵּדָם.

לא. אֵלָּא מִתְקַבְּצִים יַחֲדִידִים הַשְּׂרִידִים אֲשֶׁר ה' קוֹרָא בְּכָל עִיר וְעִיר וּבְכָל מְדִינָה וּמְדִינָה, וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, וּמְבִינִים בַּחֲבוּרֵי הַחֲכָמִים כָּלֵם, וְיוֹדְעִים מֵהֶם דֶּרֶךְ הַמִּשְׁפָּט הַיָּאֵךְ הוּא.

לב. וְכָל בֵּית דִּין שֶׁעָמַד אַחֵר הַתִּלְמוּד בְּכָל מְדִינָה וּמְדִינָה וּגְזֹר אוֹ הַתִּקֵּן אוֹ הִנְחִיג לְבָנֵי מְדִינָתוֹ, אוֹ לְבָנֵי מְדִינוֹת לֹא פָּשְׁטוּ מַעֲשָׂיו בְּכָל יִשְׂרָאֵל: מִפְּנֵי רַחֲק מוֹשְׁבֹתֵיהֶם, וְשִׁבוּשׁ הַדְּרָכִים; וְהָיִית בֵּית דִּין שְׁלֹאוֹתָהּ הַמְדִינָה יַחֲדִידִים, וּבֵית דִּין הַגָּדוֹל שֶׁלִּשְׁבָעִים בָּטַל מִכֶּמֶה שָׁנִים קֵדָם חֲבוּר הַתִּלְמוּד.

לג. לְפִיכָף אֵין כּוֹפִין אַנְשֵׁי מְדִינָה זֶה לְנַהֵג בְּמִנְהַג מְדִינָה אַחֶרֶת, וְאֵין אוֹמְרִין לְבֵית דִּין זֶה לְגַזֵּר גְּזֵרָה שֶׁגְּזָרָה בֵּית דִּין אַחֵר בְּמְדִינָתוֹ. וְכֵן אִם לָמַד אֶחָד מִן הַגְּאוּנִים שֶׁדֶּרֶךְ הַמִּשְׁפָּט כֵּךְ הוּא, וְנִתְבָּאֵר לְבֵית דִּין אַחֵר שֶׁעָמַד אַחֲרָיו שְׂאִין זֶה דֶּרֶךְ הַמִּשְׁפָּט הַפְּתוּב בַּתִּלְמוּד אֵין שׁוֹמְעִין לְרֹאשׁוֹן, אֵלָּא לְמִי שֶׁהִדְעַת נֹטָה לְדַבְּרָיו, בֵּין רֹאשׁוֹן, בֵּין אַחֲרָיו.

לד. וּדְבָרִים הִלְלוּ, בְּדִינִים וּגְזֵרוֹת וְתִקְנוֹת וּמִנְהַגוֹת שֶׁנִּתְחַדְּשׁוּ אַחֵר חֲבוּר הַתִּלְמוּד. אָבָל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבַּתִּלְמוּד הַבְּבִלִי, חִיבִין כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל לִלְכַּת בָּהֶם; וְכוֹפִין כָּל עִיר וְעִיר וְכָל מְדִינָה וּמְדִינָה לְנַהֵג בְּכָל הַמִּנְהַגוֹת שֶׁנִּהְגּוּ חֲכָמִים שֶׁבַּתִּלְמוּד, וְלְגַזֵּר גְּזֵרוֹתָם וְלִלְכַּת בְּתִקְנוֹתָם.

לה. הוֹאִיל וְכָל אוֹתָן הַדְּבָרִים שֶׁבַּתִּלְמוּד הִסְכִּימוּ עֲלֵיהֶם כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאוֹתָן הַחֲכָמִים שֶׁהִתְקִינוּ אוֹ שֶׁגְּזָרוּ אוֹ שֶׁהִנְחִיגוּ אוֹ שֶׁדָּנוּ דִּין וְלָמַדוּ שֶׁהַמִּשְׁפָּט כֵּךְ הוּא הֵם כָּל חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל אוֹ רֶכֶן, וְהֵם שֶׁשָּׁמְעוּ הַקְּבִלָּה בְּעִיקְרֵי הַתּוֹרָה כָּלָה, אִישׁ מִפִּי אִישׁ עַד מֹשֶׁה רַבֵּנוּ.

לו. כָּל הַחֲכָמִים שֶׁעָמְדוּ אַחֵר חֲבוּר הַתִּלְמוּד וּבָנוּ בוֹ, וַיֵּצֵא לָהֶם שֵׁם בְּחֻכְמָתָם הֵם הַנִּקְרָאִים גְּאוּנִים. וְכָל אֵלוֹ הַגְּאוּנִים שֶׁעָמְדוּ בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל וּבְאַרְץ שְׁנַעַר וּבְסַפְרַד וּבְצִרְפַּת לָמְדוּ דֶּרֶךְ הַתִּלְמוּד וְהוֹצִיאוּ לְאוֹר תַּעֲלוּמוֹתָיו וּבְאָרוֹ עֲנִינָיו, לְפִי שֶׁדֶּרֶךְ עֲמוּקָה דִּרְכּוֹ עַד לְמֵאוֹד. וְעוֹד שֶׁהוּא בְּלִשׁוֹן אֲרָמִי מַעְרָב עִם לְשׁוֹנוֹת אַחֲרוֹת, לְפִי שֶׁאוֹתָהּ הַלִּשׁוֹן הָיְתָה בְּרוּרָה לְכָל בְּשַׁנְעַר בְּעֵת שֶׁחֲבַר הַתִּלְמוּד; אָבָל בְּשָׂאֵר הַמְּקוֹמוֹת וְכֵן בְּשַׁנְעַר בִּימֵי הַגְּאוּנִים, אֵין אָדָם מִכִּיר אוֹתָהּ לְשׁוֹן עַד שֶׁמִּלְמָדִים אוֹתוֹ.

לז. וּשְׂאֵלוֹת רַבּוֹת שׁוֹאֲלִין אַנְשֵׁי כָּל עִיר וְעִיר לְכָל גְּאוֹן שִׁיחִיָּה בִּימֵיהֶם לְפָרֵשׁ לָהֶם דְּבָרִים קָשִׁים שֶׁבַּתִּלְמוּד, וְהֵם מְשִׁיבִים לָהֶם כְּפִי חֻכְמָתָם; וְאוֹתָן הַשׁוֹאֲלִין מְקַבְּצִין הַתְּשׁוּבוֹת, וְעוֹשִׂין מִהֵן סִפְרִים לְהִבִּין מֵהֶם.

לח. גַּם חֲבָרוֹ הַגְּאוּנִים שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר, חֲבוּרִין לְבָאֵר הַתִּלְמוּד: מֵהֶם מִי שֶׁפָּרֵשׁ הִלְכוֹת יַחֲדוֹת, וּמֵהֶם מִי שֶׁפָּרֵשׁ פְּרָקִים יַחֲדִידִים שֶׁנִּתְקַשּׁוּ בִּימָיו, וּמֵהֶם מִי שֶׁפָּרֵשׁ מִסְּכָּתוֹת וּסְדָרִים.

לט. וְעוֹד חֲבָרוֹ הִלְכוֹת פְּסוּקוֹת, בְּעֲנִין הָאָסוּר וְהַמִּתֵּר וְהַחֲיִב וְהַפְּטוּר, בְּדְבָרִים שֶׁהִשְׁעָה צְרִיכָה לָהֶם, כְּדִי שִׁיחִיו קְרוֹבִין לְמַדְע מִי שֶׁאִינוּ יָכוֹל לִירֹד לַעֲמָקוֹ שֶׁלִּתִּלְמוּד. וְזֶה הִיא מְלָאכַת ה' שֶׁעָשׂוּ בָּהּ כָּל גְּאוּנֵי יִשְׂרָאֵל, מִיּוֹם שֶׁחֲבַר הַתִּלְמוּד וְעַד זְמַן זֶה, שֶׁהוּא שָׁנָה שְׁמִינִית אַחֵר מֵאַה וְאַלְף לַחֲרֹבָן.

מ. וּבְזֶמֶן הַזֶּה תִּכְפּוּ צְרוֹת יִתְרוֹת, וְדַחְקָה שָׁעָה אֶת הַכֹּל, וְאַבְדָּה חֻכְמַת חֲכָמֵינוּ, וּבִינַת נְבוּנֵינוּ נִסְתַּתְּרָה; לְפִיכָף אוֹתָן הַפְּרוֹשִׁין וְהַתְּשׁוּבוֹת וְהַהִלְכוֹת שֶׁחֲבָרוֹ הַגְּאוּנִים, וְרָאוּ שֶׁהֵם דְּבָרִים מִבְּאֵרִים, נִתְקַשּׁוּ בִּימֵינוּ, וְאֵין מִכֵּין עֲנִינֵיהֶם כְּרָאוּי אֵלָּא מַעַט בְּמִסְפָּר. וְאֵין

צריך לומר, התלמוד עצמו: הבבלי, והירושלמי, וספרא, וספרי, והתוספות שהן צריכין דעת רחבה ונפש חכמה וזמן ארוך, ואחר כך יודע מהן הדרך הנכונה בדברים האסורין והמתירין ושאר דיני תורה היאך היא.

מא. ומפני זה נערת חצני, אני משה בירבי מימון הספרדי, ונשענתי על הצור ברוך הוא, ובינתי בכל אלו הספרים; וראיתי לחבר דברים המתבררים מכל אלו החבורין, בענין האסור והמתיר והטמא והטהור עם שאר דיני תורה: כלן בלשון ברורה ודרך קצרה, עד שתהא תורה שבעל פה כלה סדורה בפי הכל בלא קשיה ולא פרוק, ולא זה אומר בכה וזה אומר בכה, אלא דברים ברורים קרובים נכונים, על פי המשפט אשר יתבאר מכל אלו החבורין והפרושין הנמצאים מימות רבנו הקדוש ועד עכשו.

מב. עד שיהיו כל הדינין גלויין לקטן ולגדול בדין כל מצוה ומצוה, ובדין כל הדברים שתקנו חכמים ונביאים: כללו שלדבר, כדי שלא יהא אדם צריך לחבור אחר בעולם בדין מדיני ישראל; אלא יהיה חבור זה מקבץ לתורה שבעל פה כלה, עם התקנות והמנהגות והגזרות שנעשו מימות משה רבנו ועד חבור התלמוד, וכמו שפרשו לנו הגאונים בכל חבוריהן, שחברו אחר התלמוד. לפיכך קראתי שם חבור זה משנה תורה לפי שאדם קורא תורה שבכתב תחלה, ואחר כך קורא בזה, ויודע ממנו תורה שבעל פה כלה, ואינו צריך לקרות ספר אחר ביניהם.

מג. וראיתי לחלק חבור זה הלכות הלכות בכל ענין וענין, ואחלק ההלכות לפירקים שבאותו ענין; וכל פרק ופרק אחלק אותו להלכות קטנות, כדי שיהיו סדורין על פה.

מד. אלו ההלכות שבכל ענין וענין יש מהן הלכות שהן משפטי מצוה אחת בלבד, והיא המצוה שיש בה דברי קבלה הרבה והיא ענין בפני עצמו; ויש מהן הלכות שהן כוללין משפטי מצוות הרבה, אם יהיו אותן המצוות כלן בענין אחד: מפני שחלוק חבור זה הוא לפי הענינים לא לפי מנין המצוות, כמו שיתבאר לקורא בו.

מה. ומנין מצוות שלתורה הנוהגות לדורות, שש מאות ושלוש עשרה מצוות: מהן מצוות עשה מאתים שמונה וארבעים, סימן להן מנין אבריו שלאדם; ומהן מצוות לא תעשה שלוש מאות חמש וששים, סימן להן מנין ימות החמה.